

शव व्यवस्थापनको विषयमा आलोचना

‘शवको अन्त्येष्टि होइन व्यवस्थापन गरिएको हो’

- बबिलाल तामाङ

भरतपुर। रसुवाको भोटेकोशी नदीमा आएको बाढीले रसुवा, नुवाकोट, धादिङ हुँदै चितवनसम्म ल्याएका शव व्यवस्थापनमा चितवन प्रशासनले देखाएको अग्रसरता यतिखेर आलोचनाको विषय बन्न पुगेको छ। घटना भएको छैँठौँ दिनसम्म ३२१ वटा शव फेला परेपछि प्रशासनको तयारी अपुग भएको भन्दै प्रश्न उठ्न थालेका छन्। कल्पना गरिएभन्दा बढी शव संकलन भएपछि तत्काल व्यवस्थापन गर्ने चुनौती प्रशासनमाथि थपिएको हो।

जिल्ला सुरक्षा समितिले शनिबारदेखि पहिचान नभएका शवलाई भरतपुरको औपटारी र देवघाटबीचको जङ्गलमा अस्थायीरूपमा जमिनमुनि राख्ने निर्णय गरेको थियो। प्रशासनका अनुसार यसरी राख्दा दुर्गन्ध र सङ्क्रमण फैलिन रोक्न सकिने भएकाले कानुन र अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस समिति (आइसिसआरसी)को मापदण्ड-अनुसार २८० शवको सम्मानजनक व्यवस्थापन गरिएको हो। तर, सामाजिक सञ्जालहरूमा सामाजिक मान्यता र धार्मिक संस्कारअनुसार शवको व्यवस्थापन हुनुपर्ने भन्दै

आलोचना पनि भएको छ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी गणेश अर्यालले यस विषयमा प्रकाश पार्दै भने, ‘अहिले हामीले गर्न लागेको शवको अन्त्येष्टि होइन, सम्मानजनक व्यवस्थापन हो। शवको डिएनए परीक्षणका लागि नमुना सङ्कलन गरेर राखेका

‘हामीले स्थापना गरेको अस्थायी होलिडि सेन्टरले पनि धान्न नसक्ने भएपछि अन्तिम विकल्पका रूपमा जमिनमुनि व्यवस्थापन गर्नुपरेको हो। विसं २०७२ को महाभूकम्पमा पनि आंशिकरूपमा यही प्रक्रिया प्रयोग गरिएको थियो।’ प्रजिअ अर्यालले शवको व्यवस्थापनलाई रहर नभई

छौँ। हरेक शवको जमिनमुनि र बाहिर दुवै ठाउँमा सङ्केत चिह्न राखिएको छ।’

प्रजिअ अर्यालका अनुसार परिवारले तस्बिर वा डिएनए परीक्षणका आधारमा आफन्त पहिचान गरेपछि शव उत्खनन गरेर जिम्मा लगाइने छ। उनले भने,

बाध्यताका कारण उक्त विधि अपनाइएको उपाय भएको बताए।

भरतपुर अस्पतालका प्रमुख डा. विश्वबन्धु बगालेले अस्पताल र होलिडि सेन्टरले शवको क्षमता धान्न नसक्ने भएकाले अस्थायी व्यवस्थापन गर्नुपरेको बताए। उनका अनुसार शवगृहमा स्थान

अभाव भएपछि प्रहरीको भ्यानमै शव राख्नुपरेको थियो, जसले दुर्गन्ध र सङ्क्रमण फैलाउने जोखिम बढाएको थियो।

फरेन्सिक विशेषज्ञ डा. सुरज शर्माले शवको डिएनए परीक्षणका लागि दाँत वा हड्डीबाट नमुना सङ्कलन गरिएको जानकारी दिए। उनका अनुसार कतिपय शव क्षतविक्षत भएकाले औंठाछाप प्रयोग गर्न सकिने अवस्था छैन।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रमुख एवम् प्रहरी उपरीक्षक रामेश्वर पौडेलले पनि यो विषयमा अनावश्यक हल्ला गर्न आवश्यक नभएको बताएका छन्। उनले भने, ‘यो शवको अन्त्येष्टि होइन, सम्मानजनक व्यवस्थापन मात्र हो। हल्लाको पछि नलागी, वास्तविकता बुझौँ।’

चितवन प्रशासनले शव व्यवस्थापनलाई कानुनी र प्राविधिक दृष्टिले ‘सम्मानजनक अस्थायी उपाय’ भन्दै बचाउ गरे पनि सामाजिक र धार्मिक दृष्टिकोणबाट भने आलोचना बढिरहेको छ। प्रशासनले भने पहिचान नभएसम्मका लागि मात्र यो प्रक्रिया अपनाइएको स्पष्ट पारेको छ।

बाढीपीडितका लागि नेपाल तामाङ समाज जापानको ६ लाख सहयोग

- विना तामाङ

भरतपुर। नेपालमा आएको प्राकृतिक विपत्ति भोटेकोशी बाढीबाट प्रभावित नागरिकको उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि एनपीओ होजिन नेपाल तामाङ

अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै समाजले आयोजना गर्न लागेको ‘डम्फू सेलो म्हेन्दोमाया तथा सांस्कृतिक सौभ-२०२६’ समेत स्थगित गर्ने निर्णय गरेको जनाएको छ।

कार्यक्रम स्थगित गरिएसँगै

समाज जापानले ६ लाख रुपैयाँ आर्थिक सहयोग गरेको छ।

समाजका महासचिव देबेन्द्र योजन तामाङका अनुसार समाजले पहिलो चरणमा उक्त रकम नेपाल सरकारको प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषमा जम्मा गरेको हो।

देश गम्भीर प्राकृतिक विपत्ति तथा मानवीय संकटबाट गुज्रिरहेको

त्यसका लागि छुट्याइएको खर्चसमेत विपद्बाट प्रभावित नागरिकको उद्धार, राहत तथा सहयोगमा प्रयोग गरिने समाजले जनाएको छ। समाजका अनुसार विपद्को समयमा मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रमभन्दा प्रभावित नागरिकको उद्धार तथा राहतलाई प्राथमिकता (बाँकी ५ पेजमा)

सेफ तोडफोड गरी बाँडेको आरोपमा २९ जना पक्राउ

भरतपुर। भोटेकोशी नदीमा आएको बाढीले बगाएर ल्याएको सेफ

लिएको छ।

ब्रामद भएको ९२ लाख ६८

तोडफोड गरी त्यसमा रहेको नगद निकालेर बाँडेको आरोपमा धादिङ प्रहरीले २९ जनालाई नियन्त्रणमा

हजार ५ सय ५ रुपैयाँ नगदको स्रोत, सेफमा रहेको वास्तविक रकम र घटनामा अन्य व्यक्तिको

संलग्नताबारे अनुसन्धान भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रहरी प्रवक्ता एवम् सूचना अधिकारी प्रहरी नायब उपरीक्षक प्रकाश दाहालले जानकारी दिए।

प्रनाउ दाहालका अनुसार भदौ १० गते रसुवाको भोटेकोशी नदीमा आएको आकस्मिक बाढीले बगाएर ल्याएको सेफ गल्छी गाउँपालिका-४ बेलखुखोलास्थित त्रिशूली नदीकिनारमा फेला परेको थियो। स्थानीय व्यक्तिहरूले उक्त सेफ तोडफोड गरी सेफभित्र रहेको नगद आफूखुसी निकालेर लगेको भन्ने (बाँकी ५ पेजमा)

शवबाट सुनको मुद्रा निकाल्ने दुई पक्राउ

भरतपुर। रसुवाको भोटेकोशी नदीमा आएको बाढीले नारायणी नदीमा बगाएर ल्याएको शवबाट सुनको मुद्रा निकाल्ने दुई जनालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ। कानमा लगाएको सुनको मुद्रा निकालेको भिडियो सामाजिक सञ्जालमा सार्वजनिक भएपछि चितवन प्रहरीले सोही भिडियोको आधारमा दुई जनालाई पक्राउ गरेको हो। नदी किनारमा रहेको शवबाट सुनको मुद्रा निकाल्दै गरेको श्रव्यदृश्य सामग्री सामाजिक सञ्जालमा भाइरल भएको छ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी प्रमुख रामेश्वर पौडेलका अनुसार

श्रव्यदृश्यमा देखिएको विवरणका विनयत्रिवेणी गाउँपालिका-१ आधारमा अनुसन्धान गर्ने क्रममा घर भई हाल भरतपुर-१

भरतपुर महानगरपालिका-१ पोखरा लीलाचोकमा मामाघरमा बस्दै बसपार्क नजिकबाट नवलपरासीको (बाँकी ५ पेजमा)

बि. एण्ड बि. मिडिया नेटवर्क प्रा. लि.

भरतपुर, चितवन, मो. ९८४५०६७४९४

ना ४२ प १२२७

हाम्रा सेवाहरू :

ना ४२ प १२२७

नम्बर प्लेट

कलर प्रिन्ट

मिजिटिङ्ग कार्ड

बिल/रसिद

विवाह कार्ड

नाईलन छाप

कम्प्युटर टाईपिङ

बुक सेटिङ्ग/छपाई

म्यागजिन डिजाईन

यहाँ नम्बर प्लेट बनाइन्छ ।

पत्रपत्रिकामा विज्ञापन तथा छपाईसम्बन्धी सम्पूर्ण कामका लागि ... ।

मानसिक स्वास्थ्यमा ध्यान दिऔं

- ❖ मानसिक स्वास्थ्य शारीरिक स्वास्थ्य जित्तकै महत्वपूर्ण हो भन्ने बुझौं,
- ❖ डर, तनाव वा चिन्ता भएमा विश्वासिलो व्यक्ति वा सम्बन्धित विशेषज्ञसँग खुलेर कुरा गरौं,
- ❖ परिवार, साथीभाइ र समुदायमा सहयोगी तथा सकारात्मक वातावरण निर्माण गरौं,
- ❖ पर्याप्त निद्रा र सन्तुलित आहार मार्फत मानसिक स्वास्थ्यको सुरक्षा गरौं,
- ❖ योग, ध्यान तथा सिर्जनात्मक गतिविधिमा सहभागी भई तनाव व्यवस्थापन गरौं
- ❖ मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी भ्रम र विभेदको अन्त्य गरौं,
- ❖ समस्या देखिएमा स्वास्थ्य संस्थाबाट परामर्शसेवा लिऔं
- ❖ आत्मीय संवाद, आपसी सहयोग र सहानुभूति मार्फत स्वस्थ समाज निर्माण गरौं खुलेर कुरा गरौं, मानसिक स्वास्थ्यको संरक्षण गरौं ।

नेपाल सरकार विज्ञापन बोर्ड

प्रकाशक : बि. एण्ड बि. मिडिया नेटवर्क प्रा.लि.
 प्रधान सम्पादक : बबिलाल तामाङ
 सम्पादक : मेकना तामाङ
 प्रधान कार्यालय : भरतपुर-१६, चितवन
 फोन : ९८४५०६७४१४
 ईमेल : newsprabah@gmail.com
 शाखा कार्यालय : गैडाकोट, शिव अधिकारी मो. ९८४५२०५९२०
 शाखा कार्यालय : मुग्लिन, रोहिणी त्रिपाठी मो. ९८४५८०६२९४
 मुद्रक : बहुमुखी छापाखाना, भरतपुर-३, प्रेसमार्ग

सम्पादकीय

विपत्तिमा एकजुट भएर लागौं

भोटेकोशी र त्रिशूलीमा आएको विनाशकारी बाढीले रसुवा, नुवाकोट र धादिङका तटीय क्षेत्रलाई तहसनहस बनाएको छ । क्षणभरमै बस्ती, बजार, पुल, सडक, जलविद्युत् आयोजना र राज्यका संरचना बगाएको यो विपत्तिले मुलुकलाई गहिरो शोकमा डुबाएको छ । सयौं घरबार गुमेका छन्, कैयौं नागरिक सम्पर्कविहीन छन् र बेपत्ताको संख्या अझै बढिरहेको छ । यस घडीमा मृतकप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै घाइतेको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्नु हाम्रो मानवीय दायित्व हो । तर, यतिबेला सबैभन्दा ठूलो सवाल पीडितलाई कसरी तत्काल सुरक्षित स्थानमा पुर्याउने भन्ने हो । मानवीय क्षतिको पूर्ण विवरण अझै स्पष्ट आइसकेको छैन । तर, भौतिक संरचनाको क्षति भने भयावह देखिएको छ । तीन दर्जन बढी पुल भत्किएका छन्, सडक अवरुद्ध बनेको छ, जलविद्युत् आयोजना क्षतिग्रस्त छन् । नदीपारि रहेका नागरिक अझै जोखिममा छन् । त्यसैले अहिलेको निर्विकल्प प्राथमिकता भनेको उद्धार, उपचार, राहत र सुरक्षित पुनर्स्थापना हो । यसका लागि राज्यका सबै संयन्त्र (सेना, प्रहरी, स्वास्थ्यकर्मी, स्थानीय तह र स्वयम्सेवक) एकैसाथ परिचालन गर्नु आवश्यक छ ।

पछिल्लो समय जलवायु परिवर्तन, तापक्रम वृद्धि, हिमताल फुट्ने जोखिमले नेपालका हिमाली क्षेत्रमा बाढी-पहिरोको सम्भावना बढाएको छ । यसैले पूर्वसूचना प्रणाली, निगरानी र सुरक्षित स्थानान्तरणलाई बलियो बनाउन दीर्घकालीन बहस आवश्यक छ । तर, अहिले भने जीवन जोगाउने कामलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्नुपर्नेछ । सरकारले प्रभावित क्षेत्रलाई सडकटयस्त घोषणा गर्नु, घाइतेको निःशुल्क उपचार, घरबारविहीनलाई खाने-बस्ने व्यवस्था गर्नु, सेना तथा निजी क्षेत्रका हेलिकप्टर परिचालन गर्नु सकारात्मक सुरुवात मान्न सकिन्छ । संसदले नियमित कार्यसूची स्थगित गरी विपद् व्यवस्थापनमा ध्यानकेन्द्रित गर्नु स्वागतयोग्य छ । तर, निर्णय घोषणा गरेर मात्र दायित्व पूरा हुँदैन । राहत सामग्री गोदाममा थन्काएर होइन, पीडितको हातमा पुगनुपर्छ । दुर्गम क्षेत्रमा औषधि, खाद्यान्न, खानेपानी र अस्थायी आवास तत्काल पुर्‍याउनुपर्छ । राहत वितरणमा कुनै पनि किसिमको राजनीतिक पहुँच, पक्षपात वा ढिलासुस्ती स्वीकार्य छैन । विपत्तिको पीडा सबै नागरिकको साझा पीडा हो । कहाँकतै विभेद भयो भने त्यो प्रशासनिक कमजोरी मात्र नभएर मानवीय संवेदनामाथिकै प्रहार हुनेछ । यो दोषारोपण गर्ने समय होइन । यो जस लिने होडबाजी गर्ने समय पनि होइन । यो राष्ट्रिय एकताको परीक्षा हो ।

सरकार, प्रतिपक्ष, राजनीतिक दल, सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, सञ्चारमाध्यम र आमनागरिक सबैले आ-आफ्नो ठाउँबाट भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ । विदेशमा रहेका नेपाली समुदायले पनि सहयोग रकम, राहत सामग्री वा प्राविधिक सहयोगमार्फत् योगदान दिन सक्छन् । विगतका विपत्तिमा देखिएको अनुदार सोच र ढिलासुस्ती यसपटक दोहोरिनु हुँदैन । उदार दृष्टिकोणसहित सहजीकरण गर्ने नीति अपनाउनुपर्छ । समयले कसैलाई पछिँदैन त्यसैले महाभूकम्प र कोभिडको महामारीमा जस्तो मौका नगुमाऔँ । विपत्तिले समाजको चरित्र देखाउँछ । आज नेपाललाई विभाजित आवाज होइन, एकीकृत शक्ति चाहिएको छ । अशवासन होइन, परिणाम चाहिएको छ । कागजी योजना होइन, प्रभावित नागरिकसम्म पुग्ने उद्धार र राहत चाहिएको छ । त्यसैले अहिले राज्यका सबै संयन्त्रले एउटै लक्ष्यमा साथ ज्यान बचाउने, घाइतेको उपचार गर्ने, पीडितलाई राहत दिने र जोखिममा रहेका नागरिकलाई सुरक्षित स्थानमा पुर्याउने काम गर्नुपर्छ । यही नै विपत्तिमा परेका नेपालीप्रतिको सच्चा सम्मान र राष्ट्रिय एकताको वास्तविक परिचय हुनेछ ।

रसुवा विपत्तिले उठाएको ठूलो वैज्ञानिक प्रश्न

रसुवाको पछिल्लो बाढी केवल पानीको बाढी थिएन । त्यो हिमालको चट्टान, हिमनदी, बरफ, माटो र नदीबीच भएको एउटा डरलाग्दो श्रृंखलाबद्ध प्रतिक्रिया थियो। माथि हिमालमा सुरु भएको एउटा घटना केही समयमै तलका बस्ती, सडक, पुल, जलविद्युत् आयोजना र मानव जीवनमाथि महाविपत्तिका रूपमा खनियो । त्यसैले यो घटनालाई केवल “बाढी आयो” भनेर बुझ्नु पर्याप्त हुँदैन । यसको वास्तविक कथा बुझ्न हिमालको टुप्पोदेखि नदीको तल्लो किनारसम्मको सम्पूर्ण प्रक्रियालाई हेर्नुपर्छ ।

बाढीको वास्तविक उत्पत्ति कहा र कसरी भयो ?

रसुवा बाढीको उत्पत्ति सामान्य वर्षा वा नदीको सतह अचानक बढेर मात्र भएको थिएन । यसको प्रारम्भिक स्रोत नेपाल-चीन सीमाक्षेत्र नजिकको उच्च हिमाली भूभागमा भएको विशाल rock-ice collapse अर्थात् चट्टान र हिमनदीको भाग एकैपटक भत्किनु थियो। माथिल्लो क्षेत्रमा ठूलो चट्टानी भाग र त्यसमाथिको बरफ तथा हिमनदी तीव्र गतिमा तल खस्दा ढुंगा, माटो र हिउँसमेत मिसिएर विशाल debris mass बन्यो । त्यसले लेन्दे खोला वा त्यसको माथिल्लो जलप्रवाहलाई अस्थायी रूपमा अवरुद्ध गरेको हुन सक्ने वैज्ञानिक अनुमान छ। पानी थुनिएर जम्मा भएपछि प्राकृतिक अवरोध कमजोर भएर फुट्दा वा पानी त्यसको माथिबाट तीव्र गतिमा बग्दा एकाएक ठूलो भेल उत्पन्न भयो । यही पानी, बरफ, चट्टान, हिलो र भग्नावशेषको मिश्रित भेल भोटेकोशी हुँदै त्रिशूलीतर्फ तीव्र गतिमा झरेर विनाशकारी बाढीमा परिणत भयो। त्यसैले यसको वास्तविक उत्पत्ति नदीमा होइन, उच्च हिमाली क्षेत्रमा भएको चट्टान-हिमनदी भत्किने घटनाबाट सुरु भएको श्रृंखलाबद्ध प्राकृतिक प्रक्रिया थियो ।

बाढीको सुरुवात नदीबाट होइन, हिमालबाट भयो

भदौ १० गते, २०८३ अर्थात्
आगस्ट २६, २०२६ को बिहान रसुवाको
भोटेकोशी आसपासको जीवन सामान्य
गतिमै थियो। तर बिहान करिब ८:४०
बजेपछि माथिल्लो हिमाली क्षेत्रमा
भएको विशाल भू-परिवर्तनले केही
समयमै अवस्था बदलिदियो। पानी मात्र
होइन, बरफ, चट्टान, हिलो, बालुवा
र भग्नावशेष मिसिएको द्रुलो भेल
भोटेकोशी हुँदै त्रिशूलीतर्फ तीव्र गतिमा
फर्‍यो। यसको प्रभाव रसुवा मात्र
सीमित रहेन; नुवाकोट, धादिङ र अन्य
तल्लो भूभागसम्म विनाश फैलियो।
यही कारण यो घटना सामान्य मनसुनी
बाढीभन्दा धेरै फरक थियो। यसको
ऊर्जा वर्षाको पानीबाट मात्र आएको
थिएन; हजारौँ मिटर उचाइबाट खसेको
विशाल चट्टान र बरफको गुरुत्वीय
शक्तिले यसलाई अभ्र विनाशकारी
बनाएको थियो ।

पहिले भूकम्प भनियो, तर हिमाल भत्किँदा पृथ्वी हल्लिएको हुन सक्छ
घटनालाई अनेक अनुमान आए ।
कसैले चीनतर्फबाट बाढी आएको बताए, कसैले भूकम्पले हिमपहिरो ल्याएको आशंका गरे, कसैले हिमताल फुटेको हुन सक्ने अनुमान गरे । तर पछिल्ला उपग्रह तस्बिर र वैज्ञानिक विश्लेषणले घटना अझ जटिल रहेको संकेत गरेका छन् । उच्च हिमाली क्षेत्रमा पहाडको आधारभूत चट्टानको ढुलो हिस्सा भत्किएको र त्यसमाथि रहेको हिमनदी तथा बरफसमेत त्यससँगै तल खसेको देखिन्छ। प्रारम्भिक वैज्ञानिक विश्लेषणअनुसार सयौँ मिटर चौडा भाग करिब एक किलोमिटरभन्दा बढी उचाइबाट तल भरेको हुन सक्छ। अनुमानित परिमाण १० करोडदेखि २० करोड घनमिटरसम्म रहेको बताइएको छ । यति ढुलो पिण्ड एकैपटक खसेदा पृथ्वी हल्लनु स्वाभाविक हुन्छ । त्यसैले रुम्जा भूकम्प ठानिएको केही कम्पन

वास्तवमा हिमाल भत्किँदा उत्पन्न भएको seismic signal हुन सक्ने वैज्ञानिक व्याख्या आएको छ ।

एउटा घटना होइन, विपत्तिको डोमिनो प्रभाव

रसुवाको घटना बुझ्न “cascading hazard” अर्थात् शृंखलाबद्ध विपत्तिको अवधारणा महत्त्वपूर्ण छ। पहिला विशाल चट्टान र हिमनदीको भाग खस्यो। त्यो तीव्र गतिमा तल भर्दा बाटोमा रहेका थप ढुंगा, माटो, हिउँ र बर्फलाई पनि आफूसँगै तान्यो । त्यसपछि यसले नदीको प्राकृतिक बहाव अस्थायी रूपमा अवरुद्ध गरेको हुन सक्ने वैज्ञानिक अनुमान छ । नदी थुनिएपछि पछाडि पानी जम्मा भयो। यदि त्यो प्राकृतिक अवरोध कमजोर भएर फुट्यो, वा पानी त्यसको माथिबाट तीव्र गतिमा बग्यो भने अचानक विशाल surge उत्पन्न हुन सक्छ । त्यसपछि त्यही पानीले बाटोभरिका थप चट्टान, हिलो र भग्नावशेष बोकेर तल भर्दा बाढीको शक्ति भन्नु बढ्छ । यसरी पहिरोले नदी थुन्छ, नदीको पानी जम्मा हुन्छ, अवरोध भत्किनन्छ र त्यही प्रक्रिया तल्लो क्षेत्रमा विनाशकारी debris flood मा परिणत हुन्छ । प्रकृतिको यही डोमिनो प्रभावले केही समयमै एउटा स्थानीय पहाडी घटना विशाल मानवीय विपत्तिमा बदलिन सक्छ ।

के यस्तो विपत्ति पहिल्यै पता लगाउन सकिन्थ्यो ?

यो घटनाले उठाएको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण प्रश्न यही हो। के वैज्ञानिकहरूले पहिले नै “आस्ट २६ को बिहान यही समयमा यो पहाड भत्किन्छ” भनेर भन्न सक्थे? आजको विज्ञानले त्यति द्याकै भविष्यवाणी सामान्यतया गर्न सक्दैन। तर यसको अर्थ हामी पूर्ण रूपमा असहाय छौं भन्ने होइन। कुनै हिमाली ढलान असामान्य रूपमा चलिरहेको छ कि छैन, चट्टानमा नयाँ चिरा विकसित भइरहेका छन् कि छैनन्, हिमनदीको गति बढिरहेको छ कि छैन, पर्माफ्रोस्ट पग्लिरहेको छ कि छैन वा कुनै क्षेत्र दीर्घकालीन रूपमा अस्थिर बन्दै गएको छ कि छैन भन्ने कुरा विभिन्न प्रविधिबाट पहिचान गर्न सकिन्छ।

- - डा. परशुराम दाहाल

विचार

Satellite imagery, radar, GPS, seismic sensor, temperature monitoring र ground radar जस्ता प्रविधिधले हिमालको सूक्ष्म परिवर्तनसमेत मापन गर्न सक्छन् । त्यसैले “ठ्याक्कै कहिले भएकिले ?” भन्ने प्रश्नको उत्तर कठिन भए पनि “कहाँ जोखिम बढिरहेको छ?” भन्ने प्रश्नको उत्तर विज्ञानले धेरै हदसम्म दिन सक्छ ।

**किंन ठ्याक्कै भविष्यवाणी गर्न
यति कठिन छ ?**

हिमाल कुनै मेसिन होइन जसको एउटा सेन्सर हेरेर दुर्घटनाको समय गणना गर्न सकियोस। पहाडभित्र हजारौँ साना चिरा हुन सक्छन्। ती चिराभित्र पानी पस्न सक्छ, हिमनदीको भार बदलिन सक्छ, बरफ पलन सक्छ, पर्माफ्रोस्ट कमजोर हुन सक्छ वा चट्टानभित्रको दबाब वर्षौंसम्म बिस्तारै परिवर्तन भइरहेको हुन सक्छ। बाहिखाट स्थिर देखिएको पहाडभित्र गम्भीर अस्थिरता विकास भइरहेको पनि हुन सक्छ। त्यसबाहेक हिमालय विशाल छ। हरेक ढलानमा सेन्सर राख्न सम्भव छैन। कबतभारिपिथ पनि निरन्तर ऋक्रल्ल् जस्तो होइन; केही satellite निश्चित समयको अन्तरालमा मात्र माथिबाट जान्छन्, बादलले optical imagery छेक्न सक्छ र data आएपिछ पनि त्यसलाई छिटो विश्लेषण गर्न विशेषज्ञ प्रणाली चाहिन्छ। त्यसैले प्राकृतिक slope failure को exact समय भविष्यवाणी अभै विज्ञानको दूलो चुनौती हो।

Prediction **मज्झा** Early
Warning **बढी महत्त्वपूर्ण**

हामीले “भविव्यवाणी” र
 “पूर्वचेतावनी” बीचको फरक
 बुझ्नुपर्छ। हिमाल कहिले भत्किन्छ
 भनेर केही दिनअघि ठ्याक्कै भन्न

नसकिए पनि हिमाल भत्किएको क्षणलाई केही सेकेन्ड वा मिनेटमै पत्ता लगाउन सकिन्छ। ठूलो rock-ice avalanche ले शक्तिशाली seismic signal उत्पन्न गर्छ। यदि उच्च हिमाली क्षेत्रमा seismic sensor, camera, river gauge, acoustic sensor र automatic monitoring प्रणाली छन् भने असामान्य घटना तुरुन्तै पहिचान गर्न सकिन्छ। त्यसपछि कयातधबचभ ले तलका बस्ती, प्रहरी, स्थानीय सरकार, जलाविद्युत् आयोजना र सर्वसाधारणको मोबाइलमा स्वतः alert पठाउन सक्छ। यदि बाढीलाई माथिल्लो क्षेत्रबाट तल आइपुग्नु २०, ३० वा ४० मिनेट लाग्छ भने त्यही समय हजारौं जीवन बचाउने सबैभन्दा मुख्यवान् समय बन्न सक्छ। त्यसैले प्राकृतिक घटना रोक्न नसकिए पनि चेतावनीलाई बाढीभन्दा छिटो दौडाउन सकिन्छ।

जलवायु परिवर्तनको भूमिका के हो ?

रसुवाको एउटै घटना हेरेर “यो जलवायु परिवर्तनकै कारण भयो” भन्नु वैज्ञानिक रूपमा हतार हुन्छ। कुनै एउटा विपत्तिको कारण निर्धारण गर्न तापक्रम, वर्षा, हिमनदीको गति, भूगर्भ, पर्माफ्रोस्ट, भूमिगत पानी र slope stability को विस्तृत अध्ययन चाहिन्छ। तर हिमालय तीव्र रूपमा बदलिँदै गएको तथ्य पनि अस्वीकार गर्न सकिँदैन। तापक्रम बढ्दा हिमनदी पलन्छन्, पर्माफ्रोस्ट कमजोर हुन सक्छ र बरफले लामो समयदेखि अड्याइराखेका चट्टानको स्थिरता बदलिन सक्छ। पगिएको पानी चट्टानका चिराभित्र पस्दा घर्षण कम हुन सक्छ र ढलान कमजोर बन्न सक्छ। त्यसैले जलवायु परिवर्तनलाई तत्काल “एक मात्र दोषी” घोषणा गर्नु विज्ञान होइन, तर तात्दै गएको हिमालयलाई यस्ता जोखिमको पृष्ठभूमिबाट अलग राख्नु पनि वैज्ञानिक हुँदैन। सही निर्णय भनेको जलवायु परिवर्तनले हिमाली भू-प्रणालीलाई थप अस्थिर बनाउने सम्भावना बढाइरहेको छ, तर

ऊर्जा सुरक्षामा समेत असर पार्छ। त्यसैले हिमाली विपत्तिको वास्तविक लागत तत्काल देखिने भग्नावशेषभन्दा धेरै ठूलो र दीर्घकालीन हुन्छ।

अब नेपालले के गर्नुपर्छ ?

रसुवा विपत्तिले नेपाललाई स्पष्ट सन्देश दिएको छ—अब केवल नदीमा पानी कति बढ्यो भनेर हेर्ने पुरानो disaster monitoring पर्याप्त छैन। जोखिमको निगरानी हिमालको माथिल्लो भागबाट सुरु हुनुपर्छ। देशभरका हिमनदी, हिमताल, अस्थिर चट्टानी ढलान, पर्माफ्रोस्ट क्षेत्र, पहिरोले थुनिन सक्ने नदी र दूतो जलविद्युत करिडोरको वैज्ञानिक risk mapping गर्न आवश्यक छ। सबै ठाउँमा महँगो उपकरण राख्न सम्भव नहोला, तर अत्यधिक जोखिम भएका ठाउँ पहिचान गरेर त्यहाँ satellite monitoring, seismic station, automatic camera, GPS sensor र river gauge को संयुक्त प्रणाली विकास गर्न सकिन्छ। यस्ता उपकरणबाट आएको मबतब लाई कृत्रिम बुद्धिमत्ता र automated anomaly detection प्रणालीसँग जोडेर असामान्य गतिविधि देखिएपछि तुरुन्तै चेतावनी जारी गर्ने व्यवस्था बनाउन सकिन्छ। अझ महत्त्वपूर्ण कुरा, चेतावनी मन्त्रालयको कम्प्युटरमा पुगेर मात्र पर्याप्त हुँदैन; त्यो केही मिनेटमै मानिसको मोबाइल, गाउँको साइरन, स्थानीय रेडियो, प्रहरी चौकी, विद्यालय, होटल र जलविद्युत आयोजनासम्म पुग्नुपर्छ।

Nepal-China cross-border real-time data sharing, redundant communication system र community evacuation drill लाई पनि राष्ट्रिय विपद् रणनीतिको हिस्सा बनाउनुपर्छ।

प्रविधि मात्रै पर्याप्त हुंदैन

अत्याधुनिक satellite, AI वा sensor जडान गर्दैमा मात्र जनधन जोगिंदैन । साइरन बज्यो भने मानिस कहाँ जाने भन्ने थाहा हुनुपर्छ । जोखिमयुक्त बस्तीका प्रत्येक परिवारले सुरक्षित स्थान चिन्नुपर्छ । विद्यालय, बजार, होटल, जलविद्युत् आयोजना र राजमार्गमा evacuation route स्पष्ट हुनुपर्छ । स्थानीय तहले वर्षमा कम्तीमा एकपटक वास्तविक अभ्यास गर्नुपर्छ । कुनै बस्तीलाई पाँच मिनेटमा नदीभन्दा ३० मिटर माथि पुग्न आवश्यक छ भने त्यो बाटो पहिले नै निर्माण र चिह्नित हुनुपर्छ । प्रविधिले खतरा देखाउँछ, तर अन्ततः मानिसलाई जोगाउने काम सामाजिक तयारी, स्थानीय ज्ञान र स्पष्ट निर्णय प्रक्रियाले गर्छ ।

हिमाल स्थिर देखिन्छ, तर स्थिर छैन

हामी हिमाललाई स्थिर, अटल र शाश्वत ठान्छौं । तर भूगर्भीय दृष्टिले हिमालय संसारकै सबैभन्दा युवा सक्रिय पर्वत प्रणालीमध्ये एक हो । भारतीय भू-प्लेट अर्थात् उत्तरतर्फ धकेलँदै छ, चट्टानमा तनाव बनिरहेको छ, हिमनदी बदलिँरहेका छन् र तापक्रम बढ्दै जाँदा हिमाली वातावरणमा नयाँ अस्थिरता थपिँदै छ । आँखाले स्थिर देखिने पहाडभित्र निरन्तर परिवर्तन भइरहेको हुन्छ । रसुवाको विपत्तिले यही अदृश्य परिवर्तनलाई केही घण्टाका लागि भयावह रूपमा दृश्य बनाइदियो ।

हामी हिमाललाई “नभक्त” भन्न सक्दैनौं । हिमनदीलाई “नपल” भन्न सक्दैनौं । नदीलाई सीमा नकट भन्न सक्दैनौं । तर हामी कहाँ खतरा बढिरहेको छ भनेर हेर्न सक्छौं, असामान्य गतिविधि पत्ता लगाउन सक्छौं, सम्भावित बाढी कहाँ पुग्छ भनेर ज्यमभोग गर्न सक्छौं र चेतावनीलाई बाढीभन्दा छिटो मानिससम्म पुऱ्याउन सक्छौं ।

अर्को ठूलो हिमाली विपत्ति कुन दिन, कुन घडी वा कुन मिनेटमा आउँछ भन्ने हामीलाई थाहा नहुन सक्छ । तर अर्को विपत्तिले पनि यदि धेरै जीवन लिएर जान्छ भनेर कुनै प्राकृतिक नियम छैन। हिमाल भक्तिको प्रकृतिको घटना हुन सक्छ; त्यसलाई मानवीय महाविपत्ति बन्न दिने कि नदिने भन्ने कुरा हाम्रो विज्ञान, पूर्वतयारी, पूर्वाधार र निर्णय क्षमतामा निर्भर गर्छ ।

(डा. दाहाल अमेरिकाको टेक्ससमा एआई अनुसन्धानसँग सम्बन्धित काम गर्छन्।)

(साभार : हिमालयखबर डटकम)

रत्ननगरका स्वास्थ्य कार्यक्रमको वार्षिक समीक्षा

रत्ननगर। रत्ननगर नगरपालिका स्वास्थ्य शाखाको आयोजनामा पालिकास्तरीय स्वास्थ्य कार्यक्रमको वार्षिक समीक्षा तथा प्रगति विवरणबारे बिहीबार छलफल तथा अन्तर्क्रिया गरिएको छ।

कार्यक्रममा २०८२-०८३ मा सम्पादित स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको पालिकास्तरीय समीक्षा एवम् कार्यप्रगतिबारे स्वास्थ्य शाखा प्रमुख माधवप्रसाद पौडेलले प्रस्तुत गरेका थिए। उनले स्वास्थ्यका सूचकहरू अधिल्लो वर्षभन्दा राम्रो रहेको बताए। उनले स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक संरचना र कोठाहरूको व्यवस्थापन गर्न सकिए अझै अड्क बढ्ने बताए।

कार्यक्रममा स्वास्थ्यचौकी, नगर स्वास्थ्यकेन्द्र र आधारभूत स्वास्थ्यकेन्द्रका प्रमुखहरूले आफ्नो वडामा आर्थिक वर्ष २०८२-०८३ मा भए-गरेका स्वास्थ्यसेवासम्बन्धी कार्यक्रमहरूको अद्यावधिक विवरण प्रस्तुत गरेका थिए। उनीहरूले पालिकाका १५ वटा स्वास्थ्य संस्थाको वडास्तरीय समीक्षा प्रस्तुत

गरेका थिए।

कार्यक्रममा सामाजिक विकास समितिका संयोजक सोहेन्द्रराज खरेलले स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रगति विवरण समयमै अद्यावधिक गर्न र नगरवासीलाई उत्कृष्ट सेवा प्रवाह गर्नका लागि सचेतनासहित समुदायमा केन्द्रित हुन स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई सुझाव दिए। उनले स्वास्थ्यकर्मी साथीहरूको लगाव, क्षमता र अनुभवका कारण स्वास्थ्य क्षेत्रमा रत्ननगरको नतिजा राम्रो रहेको र आगामी दिनमा पनि आपसी सहयोग र राय लिई स्वास्थ्य सेवाका सूचकहरूको अद्यावधिक गर्न अनुरोध गरे।

यस्तै, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत प्रकाश खनालले सेवाग्राहीलाई विश्वासमा लिएर काम गर्न स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई निर्देशन दिँदै सेवा प्रवाहका क्रममा कर्मचारीको व्यवहार शिष्ट र मर्यादित हुनुपर्नेमा जोड दिए। रत्ननगरको स्वास्थ्यसेवामा ७५ प्रतिशत सेवाग्राही सन्तुष्ट रहेको आफ्नो अनुसन्धानमा पत्ता लागेको भन्दै उनले श्रुतिरहित नतिजा प्रवाह गर्न

आग्रह गरे। उनले भने, 'कार्यतालिका बनाएर समयमै काम गर्नुहोस्, जनप्रतिनिधि र सरोकारवालाको सहभागितामा स्वास्थ्यका सूचकहरू बढाउने गरी काम गर्नुहोस्। गुणस्तरीय स्वास्थ्यसेवा प्रदान गर्नुहोस्।'

स्वास्थ्य शाखाका सहसंयोजक वासुदेव सापकोटाको संयोजकत्वमा भएको कार्यक्रम स्वास्थ्य शाखाकी नर्सिङ इन्चार्ज अम्बिका पौडेलले सञ्चालन गरेकी थिइन्।

कार्यक्रममा सहजकर्ताका रुपमा जनस्वास्थ्य कार्यालय चितवनका तथ्याङ्क अधिकृत इन्द्रमणि भण्डारीले स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई योजना बनाएर स्वास्थ्य कार्यक्रमको विवरण अद्यावधिक गर्न सुझाव दिए। स्वास्थ्यका सूचक निकाल्ने विषयमा ढिलासुस्ती गर्न नहुने बताउँदै उनले वडाका जनप्रतिनिधिहरूसँग बसेर छलफल गरी कार्यक्रम गर्न र आपसी सहयोग र समन्वय गरी रजिस्टरमा विवरण अद्यावधिक गर्न जोड दिए।

रत्ननगर नगरपालिकाले ३२ लाख सहयोग गर्ने

रत्ननगर। भोटेकोशीमा आएको विनाशकारी बाढीका कारण विपत्तिमा परेका नागरिकहरूको उद्धार, राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि रत्ननगर नगरपालिकाले प्रधानमन्त्री राहत कोषमा ३२ लाख रकम सहयोग गर्ने घोषणा गरेको छ। नगरप्रमुख प्रलाद सापकोटाको अध्यक्षतामा बसेको नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक बैठकले राहत सहयोग जुटाउने निर्णय गरेको हो।

नगरका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा शिक्षकहरूले आफ्नो सेवासुविधा र पारिश्रमिकबापत तीन दिनबराबरको अंश कट्टा गरी योगदान गर्ने भएका हुन्। नगरप्रमुख सापकोटाले आफ्नो तीन महिनाको सेवासुविधा ९९ हजार र उपप्रमुख यादवप्रसाद पाठकले १० हजार रूपैयाँ सहयोग उपलब्ध गराउने भएका छन्।

यस्तै, जनप्रतिनिधितर्फबाट वडा नं-३ का अध्यक्ष एवम् सामाजिक विकास समितिका संयोजक सोहेन्द्रराज खरेलले एक महिनाको सुविधाबापतको २७ हजार रूपैयाँ,

अन्य १५ जना वडाध्यक्षले जनही ५ हजार रूपैयाँ र कार्यपालिका तथा वडा सदस्यहरूले जनही दुई हजार ५०० रूपैयाँका दरले रकम जुटाउने भएका छन्।

नगरपालिकाका स्थायी तथा करार कर्मचारी र शिक्षकहरूले सामूहिकरूपमा २५ लाख रूपैयाँभन्दा बढी राहत सङ्कलन गर्नेछन्। नगरपालिकाको नगर तथा वडा विपद् कोषबाट थप ५ लाख रूपैयाँ विनियोजन गरिने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत प्रकाश खनालले जानकारी दिए।

उनका अनुसार जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र शिक्षकहरूबाट सङ्कलित रकम एकमुष्टरूपमा प्रधानमन्त्री राहत कोषमा पठाइने छ। उनले विपद्प्रभावित नागरिकलाई तत्काल राहत पुर्‍याउन सम्पूर्ण नगर परिवार एकजुट भएर लागेको बताए। नगरपालिकाले नगरभित्रका सम्पूर्ण संघसंस्था, समाजसेवी, उद्योगी, व्यवसायीलगायतलाई विपद्को पीडामा मलम लगाउन यथाशक्य सहयोग गर्न आह्वान गरेको छ।

पूर्वमन्त्री विक्रम पाण्डेद्वारा एक करोड सहयोग

भरतपुर। राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (राप्रपा)का उपाध्यक्ष एवम् कालिका कन्स्ट्रक्सन प्रालिका अध्यक्ष विक्रम पाण्डेले प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषमा एक करोड रूपैयाँ सहयोग गरेका छन्।

रसुवाको भोटेकोशी नदीमा आएको विनाशकारी बाढीपछि राहत तथा उद्धारका लागि सरकारले आर्थिक सहयोग आह्वान गरेपछि पाण्डेले कोषमा एक करोड रूपैयाँ प्रदान गरेका हुन्।

पूर्वमन्त्रीसमेत रहेका पाण्डेले बुधबार तिब्बततर्फबाट रसुवाको भोटेकोशी हुँदै त्रिशूली नदीमा आएको बाढीका कारण रसुवा, धादिङ, नुवाकोट, गोरखालगायत जिल्लामा भएको अकल्पनीय मानवीय तथा भौतिक क्षतिप्रति दुःख व्यक्त गरेका छन्। उनले मुलुकको इतिहासमै त्रासदीपूर्ण घटनामा परी ज्यान गुमाएका नागरिकप्रति श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै घाइतेहरूको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गरेका छन्।

फोन : ९८४६४७५३४१
९८४६८५२९१५

गोरखा फेन्सी

भरतपुर-११, बसेनी

हामीकहाँ आदिवासी जनजातिका भेषभूषा तथा महिलाका तयारी पोशाकहरू सुपथ मूल्यमा पाइन्छ।

स्वास्थ्य/खेलकुद

करेलाका यस्ता छन् १२ फाइदाहरू

करेला एन्टिअक्सिडेन्ट र भिटामिनले भरिपूर्ण हुन्छ। करेलामा भिटामिन ए, भिटामिन बि १, भिटामिन बी २, भिटामिन सि, फाइबर, क्याल्सियम, पोटासियम, जिङ्क, फलाम, कपर तथा फोस्फोरस हुन्छ। स्वास्थ्यमा यसले गर्ने फाइदा निम्न छन् :

१) श्वासप्रश्वास समस्यामा : ताजा करेला दम, रुखाखोकीजस्ता श्वासप्रश्वासको समस्यामा लाभदायी मानिन्छ।

२) लिभर टनिक : दैनिक एक गिलास करेलाको जुसले कलेजोको समस्या समाधान हुन्छ। स्वास्थ्यमा परिवर्तन आएको हेर्न कम्तीमा पनि एक साता करेलाको जुस पिउनुपर्ने हुन्छ।

३) रोग प्रतिरोधक : पानीमा उमालेको करेलाको पात दिनहुँ खानाले शरीरमा रोग प्रतिरोधी क्षमतामा वृद्धि हुन्छ।

४) डण्डीफोरमा : करेलाको सेवनले डण्डीफोर, दागलगायतका

छालाको संक्रमण हटाउनुका साथै रगतमा भएको अनियमितता हटाउछ। कागती मिसाएको करेलाको जुस ६ महिनासम्म खाली पेटमा खानाले अनुहारको सुन्दरतामा निखार ल्याउछ।

५) मधुमेह : करेलाको जुसले टाइप टु मधुमेहलाई सबैभन्दा बढी लाभ मिल्छ। चिनिथा र भारतीय प्राचिन चिकित्सा पद्धतिमा करेला लामोसमयदेखि प्रयोग हुँदै आएको विश्वास गरिन्छ। हालै भएका अनुसन्धानले पनि यसलाई पुष्टि गरेको छ। इन्सुलिनको अभाव वा विकासका प्रतिरोधकका कारण कोषहरूले रगतबाट सुगरको मात्रा लिन असफल भएमा टाइप टु मधुमेह लाग्छ। दुवै अवस्थामा कोषहरू सुगर लिन असमर्थ रहन्छन्। किनासे नामका प्रोटीन सक्रिय नहुँदा कोषले सुगर लिन नसक्ने भएकाले करेलाले किनासेहरूलाई सक्रिय बनाउछन्। करेलामा रहेका केही रासायनिक तत्वहरूले पनि इन्सुलिनको जस्तै काम गर्छन्, जसले रगतमा सुगरको मात्रा कम गर्न मद्दत गर्छन्।

६) कब्जियतमा : यसमा भएको फाइबरहरूले खाना

पचाउन मद्दत गर्छन्। यसले गर्दा कब्जियतको समस्या पनि हट्छ।

७) मिर्गौला र ब्लाइडर : यसले कलेजो र ब्लाइडरलाई स्वस्थ बनाउन मद्दत गर्छ। यसका साथै मिर्गौलाको पत्थरी हटाउन पनि सहयोग गर्छ।

८) मुटुको रोग : यो मुटुको समस्याका लागि पनि लाभदायी मानिन्छ। यसले शरीरमा भएको खराब कोलेष्टेरोल हटाई हृदयाघात हुने सम्भावना कम

गर्छ। यसले रगतमा चिनीकोमात्र घटाई मुटुलाई स्वस्थ राख्न सहयोग गर्छ।

९) क्यान्सरमा : करेलाको सेवनले क्यान्सरका कोष वृद्धि हुनबाट जोगाउछ।

१०) तौल घटाउन : यसमा भएका एन्टिअक्सिडेन्टले शरीरलाई स्वस्थ राख्छ। यसले मेटाबोलिजम र पाचन प्रणालीलाई सुधार गर्ने भएकाले चाँडो चाँडो तौल घटाउन यसले मद्दत गर्छ।

११) छालाको समस्यामा : करेलाको नियमित सेवनले छालालाई चम्किलो राख्न मद्दत गर्नुका साथै दागरहित बनाउन मद्दत गर्छ। छालाका रोग तथा संक्रमण हटाउछ। यसमा भएको भिटामिन सिले चाउरीपना हटाउछ।

१२) कपाल चम्काउछ : करेलाको रसमा एक कप दही मिसाएर लगाउनुस् र केही समयपछि धुनुस्, यसले कपालमा प्राकृतिक चमक आउछ। करेलाको जुसले कपाल भर्ने समस्या पनि हटाउछ। करेलाको जुसमा चिनी मिसाएर लगाउनाले कपाल भर्ने समस्या समाधान हुन्छ। -एजेन्सी।

सूचना

सूचना

सूचना

नेपाल सरकारको सन् २०३० सम्ममा कुकुरको टोकाईवाट मानवमा रेविज शून्यमा भर्ने प्रतिवद्धता अनुरूप भरतपुर महानगरपालिका, कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन शाखाले महानगर भित्रका आफ्नो वरपरको तथा घरपालुवा कुकुर/विरालोहरूमा निःशुल्क रेबिज विरुद्ध खोप कार्यक्रम तपसिल सेवा केन्द्रहरूमा संचालन गरिरहेको हुँदा सम्बन्धित टोलवासी तथा सरोकारवालाहरूलाई यो सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरिएको छ।

निःशुल्क रेबिज खोप कार्यक्रम संचालन हुने स्थानहरू

१. पशु सेवा केन्द्र, लंकु
२. एकिकृत कृषि तथा पशुपन्छी सेवा केन्द्र, मंगलपुर
३. पशु सेवा केन्द्र, शारदानगर
४. पशु सेवा केन्द्र, गुन्जानगर
५. पशु सेवा केन्द्र, मेघौली
६. पशु सेवा केन्द्र, पटिहानी
७. एकिकृत कृषि तथा पशुपन्छी सेवा केन्द्र, गीतानगर
८. वडा नं २९, जुगेडी

याद राखौ रेविज एक प्राण घातक रोग हो, जुन रोग देखा परेपछि मृत्यु निश्चित रहेको हुँदा यसबाट जोगिन अनिवार्य रुपमा कुकुरहरूमा नियमित खोप लगाऔं।

भरतपुर महानगरपालिका

कृषि तथा पशुपन्छी
व्यवसाय प्रवर्द्धन शाखा

Cell: 9845067414

B. & B. Media Network

[P.] Ltd.

Bharatpur, Chitwan

Remember for ::

● Visiting card

● Wedding card

● Number Plate

● Color Print

● Nylon Stamp

● Bill/Receipt

● Computer Design

● Flex/Photo Print

● All kinds of Printing Job

२ सय ८० शवको देवघाटमा व्यवस्थापन

भरतपुर। भोटेकोशी बाढीले बगाएर त्रिशूली तथा नारायणी नदी किनारमा फेलापरेका पहिचान हुन नसकेका शवलाई भविष्यमा आफन्तजनले पहिचान गर्न सकेगरी वैज्ञानिक विधिअनुसार चितवनको भरतपुर-१ स्थित देवघाट जङ्गलमा सुरक्षितरूपमा जमिनमुनि व्यवस्थापन गर्न थालिएको छ।

रसुवाको भोटेकोशी नदीमा गएको बाढीका कारण बगेर आएका शवलाई लामो समयसम्म राख्न सम्भव नभएपछि रेडक्रसको अन्तरिष्ट्रिय समिति (आइसिएआरसी) को मापदण्डअनुसार वैज्ञानिक ढङ्गले जमिनमुनि व्यवस्थापन सुरु गरिएको हो। चितवनको फिस्लिडदेखि गोलाघाटसम्मको नदी तटमा हालसम्म ३२१ शव फेला परेका छन्। तीमध्ये १२ जनाको शवको पहिचान भई आफन्तलाई बुझाइसकिएको छ।

पहिचान हुन नसकेका महिला ६६, पुरुष ११६, बालक ७ र बालिका ६ रहेका छन् भने ३०९ शवमध्ये पहिलो चरणमा डिएनएका लागि नमुना सङ्कलन गरिएका २८० शवलाई देवघाटमा जमिनमुनि व्यवस्थापन गरिएको छ भने बाँकी शव व्यवस्थापनको क्रममा रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रमुख एवं प्रहरी उपरीक्षक रामेश्वर पौडेलले जानकारी दिए।

डिएनएका लागि नमुना सङ्कलन सम्पन्न भएका तर आफन्तबाट पहिचान हुन नसकेका शवलाई क्रमशः देवघाटमा लगेर जमिनमुनि व्यवस्थापन गर्ने कार्य जारी रहनेछ। प्रत्येक शवलाई १.५ मिटर गहिरो खाडलमा एक-एक गरी राखिनेछ भने एउटा शव र अर्को शवबीच ४० सेन्टिमिटरको दूरी कायम गरिने छ। भविष्यमा डिएनए परीक्षणबाट पहिचान पुष्टि भएमा शव सहजै निकाल्न सकिने व्यवस्था मिलाइएको उनले बताए। प्रहरी उपरीक्षक पौडेलले भने, 'प्रत्येक शवको हात वा खुट्टामा नष्ट

नहुने सङ्केत दयाग बाँधिएको छ। शव जमिनमुनि व्यवस्थापन गरेपछि दयागकै त्यसको माथि देखिने गरी स्ट्यान्ड राखेर सामान्य कङ्क्रिट ढलान गरिन्छ र सोही कोड नम्बर अङ्कित गरिन्छ।'

भरतपुर अस्पतालका फरेन्सिक विज्ञ डा. कश्यप श्रेष्ठले शवको पहिचानलाई केन्द्रमा राखेर फरेन्सिक, डेन्टल र अन्य स्वास्थ्यकर्मीको टोलीले संयुक्त रूपमा काम गरिरहेको बताए। उनका अनुसार नदीमा धेरै दिन रहेका कारण शव सङ्केत, गल्ने र बाह्य रूपमा पहिचान गर्न कठिन हुने भएकाले डिएनएका लागि आवश्यक जैविक नमुना सङ्कलन गरिएको हो।

डेन्टल टोलीले विशेषगरी पछाडिका मोलार दाँतबाट डिएनएका लागि नमुना सङ्कलन गरिरहेको उनले जानकारी दिए। डा. श्रेष्ठका अनुसार प्रत्येक शवको दयाग कोडअनुसार डिएनएका लागि नमुना सङ्कलन गरिएको छ। भविष्यमा आफन्तबाट प्राप्त नमुनासँग मिलान गरी शवको पहिचान गर्न सकियोस् भनेर आवश्यक अन्य जैविक नमुनासमेत सुरक्षित रूपमा सङ्कलन गरिएको उनले बताए।

भरतपुर अस्पतालका प्रवक्ता डा रामप्रसाद सापकोटाका अनुसार शुक्रबारसम्म चारवटा फरेन्सिक विज्ञ टोली परिचालन गरिएकामा शनिबार थप सात जनाको चिकित्सकीय टोली परिचालन गरिएको थियो। फरेन्सिक

टोलीमा भरतपुर अस्पतालका दुई, चितवन मेडिकल कलेज र पुरानो मेडिकल कलेज भरतपुरका एक-एक, भेरी अस्पतालका एक तथा नेपाल मेडिकल कलेजका एक जना चिकित्सक रहेको उनले बताए।

त्यसैगरी डिएनएका लागि नमुना सङ्कलन तथा अन्य चिकित्सकीय कामका लागि थप टोलीसमेत परिचालन गरिएको छ।

डिएनएका लागि नमुना सङ्कलनमा खटिएका पुरानो मेडिकल कलेज भरतपुरका दन्तरोग विशेषज्ञ डा. प्रभास रोयले शवको दाँत तथा बङ्गाराबाट डिएनए नमुना सङ्कलन गरिएको बताए। उनले भने, 'दाँतबाट डिएनए नमुना सङ्कलन गर्न दुई-दुई वटा दाँत र दाँत नभएका शवमा हड्डीका टुक्रा निकालेर फरेन्सिक टोलीलाई बुझाएका छौं।'

अस्पतालका प्रवक्ता डा. सापकोटाले ठूलो संख्यामा शव एकैपटक ल्याइएकाले व्यवस्थापनमा चुनौती रहे पनि स्वास्थ्यकर्मी, चिकित्सक तथा अन्य कर्मचारी परिचालन गरी काम भइरहेको बताए। शवबाट अन्य रोग फैलिन नदिन अस्पतालले आवश्यक सतर्कता अपनाएको उनले जानकारी दिए। शव व्यवस्थापन तथा पहिचानको काममा जिल्ला सुरक्षा निकाय, स्वयंसेवक तथा विभिन्न संघसंस्थाको समेत सहयोग रहेको उनले बताए।

शवको खोजी कार्यमा ६५ रेडक्रसकर्मी परिचालित

भरतपुर। नेपाल रेडक्रस सोसाइटी चितवन शाखाले प्रेस विज्ञप्ति जारी गर्दै भदौ १० गतेको भोटेकोशी बाढीबाट ठूलो धनजनको क्षति भएकोमा अन्त्यनै दुःखी भएको जनाउँदै सो विनाशकारी विपत्तिबाट ज्यान गुमाउन पुगेका मृतकहरूप्रति श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै परिवारजनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गरेको छ।

मानवीय सेवामा समर्पित सो संस्थाले बाढी आएको समयमा नारायणी नदी तटीय क्षेत्रमा बसोबास गर्ने मानिसहरूलाई पूर्वसूचना तथा 'एलर्ट' गराउन प्रशासनको समन्वयमा माइकिङ, नारायणी नदीको किनारमा शव देखा पर्न थालेपछि प्रशासनकै समन्वयमा खोज तथा उद्धार र शव गृह तथा शव व्यवस्थापनमा ६५ जना स्वयंसेवक परिचालन गरिएको जनाएको छ।

यस्तै, भरतपुर अस्पतालको शव गृहमा ठाउँको अभावले

अस्थायी शव गृह निर्माणमा त्रिपाल, स्टेचर, ग्लोब्स, माक्स, सेनिटाइजरलगायतका सामग्रीहरू उपलब्ध गराउनुको साथै स्वयंसेवक र कर्मचारीहरूबाट रक्तसञ्चार सेवालाई प्रभावकारी व्यवस्थापन गरेको जनाएको छ। विज्ञप्तिमा रेडक्रसले रगतको अभाव नभएको र रक्तसञ्चार केन्द्रमा ६०० युनिट रगतको मौज्जात रहेको जनाएको छ।

शाखा सभापति हरिप्रसाद पौडेलद्वारा जारी विज्ञप्तिअनुसार शव व्यवस्थापनको लागि केन्द्रको समन्वयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति चितवनलाई ३२२ थान शव व्यवस्थापन भोला र नेरेसो सुस्तापूर्व नवलपरासीलाई १०० थान शव व्यवस्थापन भोला उपलब्ध गराइएको जनाएको छ। यस्तै, शव पहिचान केन्द्रमा आउने आफन्तजनलाई तालिम प्राप्त मनोपारामर्शदाताबाट मनोपारामर्श

सेवा सञ्चालन गरिएको छ। रसुवा भोटेकोशी बाढीबाट मृत्युवरण गरेका, भरतपुर अस्पतालको शव गृह र भरतपुरको शव होलिडिङ सेन्टरबाट शवहरूको पहिचान भई घरसम्म पुर्‍याउन कठिनाई भएका घरपरिवारहरूलाई रेडक्रस शाखामार्फत शव घरसम्म पुर्‍याउन लाने शव वाहन खर्च निःशुल्क सहयोगस्वरूप नुवाकोटका एक र बाँके कोहलपुरका दुई वटा गरी तीन वटा पठाइएको जनाएको छ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आधिकारिक सूचनाअनुसार भदौ १३ सम्मको प्राप्त शवहरूको विवरण ३५० संख्यामा रहेको जनाउँदै पारिवारिक पुनः सम्पर्कको लागि स्वयंसेवकहरू सक्रियरूपमा परिचालन गरी हराइरहेका व्यक्तिहरूको फाराम भर्ने कार्य भइरहेको विज्ञप्तिमा जनाइएको छ।

प्रो. लुलाराज तामाङ

मो. ९८५५०५०४५५
९८०२५२३७१०

चितवन फिस हाउस

CHITWAN FISH HOUSE

भरतपुर-१०, रिजालचोक (पुरानो हाटबजार) चितवन

हाम्रा सेवाहरू :

स्थानीय उत्पादन जिउँदो तथा ताजा माछा, काँडा निकालिएको माछा, (Fish Fillet) तयारी भ्याकुम प्याकिङ माछा, माछाको सुकुटी (Dry Fish), स्थानीय जातको माछा साथै विवाह, पार्टीका लागि तयारी माछा उपलब्ध गरिनुका साथै होम डेलिभरि को व्यवस्था छ ।

भरतपुर महानगरपालिका
नगर कार्यपालिका कार्यालय
भरतपुर, चितवन

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

भरतपुर महानगरपालिकालाई देशकै सुन्दर, समृद्ध र सुसंस्कृत सहर बनाउने जिम्मेवारी तथा दायित्व तपाईं हामी सबै सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ/संस्थाहरू, नागरिक समाज एवं हामीसबै महानगरवासीको हो। महानगरपालिकाले भौतिक विकासका साथसाथै महानगरपालिकालाई हरियाली, बातावरण अनुकूलित महानगर बनाउनको लागि विगत वर्षदेखि हरियाली एवं वृहत्तर सरसफाई कार्यलाई समुदायस्तरबाट अभियानको रूपमा सुरुवात गरी निरन्तरता दिइआएको छ। यस महानगरपालिका अन्तर्गत सिर्जित सबै किसिमका फोहोरमैलालाई महानगरपालिकाबाट तोकिएको समयमा जनताका घर, घरबाट नै संकलन तथा उचित व्यवस्थापन हुँदै आएको छ।

यद्यपि सार्वजनिक स्थलहरूमा फोहोर फाल्ने, सडकका दायाँ बायाँ रोपिएका विरूवाहरू उखल्ने, सुर्तिजन्य तथा खाद्य पदार्थहरूको खोलहरू यत्रतत्र फाल्ने, लुकिछिपी घरबाट निस्कने फोहोरमैलाहरू आफ्नो घरआँगन भित्र नराखी सडक किनारमा फाल्ने, सार्वजनिक स्थलमा निर्माण सामग्रीहरू थुपार्ने, सार्वजनिक संस्थाहरूबाट समेत निर्माण कार्यसम्पन्न पश्चात पनि विद्युतका पोलहरू, दुरसञ्चार तथा इन्टरनेट केवल तारजन्य सामग्रीहरू सडकपेटीमा राखे प्रवृत्ति देखिएकोले उक्त कार्यहरू नगर्नु नगराउनु हुन यसै सार्वजनिक सूचनामार्फत जानकारी गराइन्छ। अब उप्रान्त अनुगमनका क्रममा माथि उल्लेखित गतिविधि देखिएमा फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ को दफा ३८ मा उल्लेख भएअनुसारको कसुर मानी दफा ३९ बमोजिम रु. ५ हजार देखि रु. १ लाखसम्मको जरिवाना र सजायका साथै भरतपुर महानगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८१ बमोजिम जरिवानासमेत स्थलगत रूपमा यस कार्यालयबाट खटिएका नगर प्रहरी लगायतका कर्मचारी मार्फत असुलउपर गरी प्रचलित ऐन, कानून बमोजिम आवश्यक कारवाही गरिने व्यहोरा संबन्धित सबैका लागि जानकारी गराइएको छ।

भरतपुर महानगरपालिका
वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन महाशाखा

"तपाईंहरूको सन्तुष्टि नै हाम्रो सफलता हो"
तामाङ छिटोछरितो निर्माण सेवा प्रा. लि.
मुख्य कार्यालय : राप्ती-७, हर्दि, चितवन / शाखा कार्यालय : हेटौँडा-९, मकवानपुर